

Standard 9: Systémy v lidské společnosti - charakteristiky, rozdělení a stěhování lidských populací na zemském povrchu

Pochopení toho, že růst, rozmístění a pohyby lidí na Zemi jsou určující síly nejen v pozadí lidské společnosti – sociální, kulturní, politické a ekonomické oblasti – ale určitě i v pozadí přírodních procesů – rozsáhlé povodně, vyčerpávání zdrojů a ekologické havárie.

Příklady toho, co se žáci v jednotlivých stupních naučí:

Grades K – 4

- prostorové rozmístění obyvatelstva, na příkladu toho, že je schopen:
- studovat rozmístění obyvatelstva pomocí mapy svého bydliště nebo státu a navrhnout důvody pro jevy, které pozoruje (např. více lidí bydlí blíž centru města než na okraji, pravděpodobně proto, že chtějí bydlet blízko místa, kde pracují; a víc lidí bydlí v jedné části státu než v jiné části, pravděpodobně proto, že je tam více zdrojů a pracovních příležitostí)
- studovat mapu USA, která ukazuje hustotu zalidnění, a pak napsat úvahu, ve které naznačí, jak se rozdíly v hustotě zalidnění vztahují k danému místu (např. vyšší hustota zalidnění na východ od řeky Mississippi než na západ od ní a vyšší hustota zalidnění na východním a západním pobřeží než v horách a pouštních oblastech v západní části země)
- uvést důvody pro rozmístění lidí na Zemi (např. málo lidí žije tam, kde je velmi sucho nebo velmi chladno) při srovnání map, které ukazují rozmístění lidí, s mapami, které ukazují klima, srážky, délku vegetačního období, přírodních zdrojů a ostatní FG znaky
- vytvořit grafy a mapky místa svého bydliště, na kterých ukáže charakteristiky obyvatel (např. etnické složení, strukturu podle věku, počet rodin a počet domácností jednotlivců, počet zaměstnaných a nezaměstnaných, mužů a žen)
- použít data, grafy a mapy, v nichž budou znázorněny charakteristiky obyvatelstva, ke srovnání (např. naděje dožití, průměrná délka života, kojenecká úmrtnost, podíl městského obyvatelstva, HDP na 1 obyvatele) charakteristik dvou míst (např. dvou států, dvou zemí, dvou odlišných regionů světa jako jsou Latinská Amerika a Afrika, nebo dvou subregionů v rámci jednoho regionu jako např. jihovýchodní a východní Asie)
- porovnat příčiny a následky migrace lidí, na příkladu toho, že je schopen:
- napsat úvahu a načrtnout mapku, v níž vyjádří způsoby, jak FG aspekty ovlivňují trasy, proudy a cíle migrací (např. řeky usměrňují pohyb lidí v údolích, hory vystupují jako překážky pohybu, horské průsmyky fungují jako nálevky, velké vzdálenosti brání proudů/dostupnosti informací o cíli cesty)

Grades 5 - 8

- popsat struktury různých populací pomocí hlavních pojmů užívaných v demografii, na příkladu toho, že je schopen:
- popsat rozdíly v míře populačního růstu v rozvojových a rozvinutých zemích za použití pojmů jako přirozený přírůstek, hrubá míra porodnosti, hrubá míra úmrtnosti a kojenecká úmrtnost
- používat věkové pyramidy k popisování struktury obyvatel v různých zemích (např. „mladá“ populace v Keni či v Mexiku, „starší“ populace v Německu a Švédsku)
- analyzovat populační charakteristiky a vysvětlovat tak demografické chování obyvatel, na příkladu toho, že je schopen:
- používat statistická data k tomu, aby vytvořil mapy/kartogramy různých zemí či regionů a naznačil důvody demografických charakteristik, které jsou z mapy patrné (např. hustota zalidnění na Madagaskaru, přírůstek obyvatel v Jižní Africe).

- vysvětlit migrační proudy v průběhu času, na příkladu toho, že je schopen:
- najít příčiny a následky migračních proudů (např. pohyb Mongolů přes Asii do Evropy ve 13. století, přesun čínských dělníků na západ Severní Ameriky ve druhé polovině 19. století)
- používat mapy a obrázky z různých období k tomu, aby ilustroval změny způsobené migrací (např. Nové Dillí před a po rozdělení Indického subkontinentu ve 40. letech 20. století a masivní přesun hinduistů a muslimů; Boston před a po mohutném přílivu imigrantů z Irska v polovině 19. století)
- vysvětlit, jak pohyb lidí může změnit charakter místa (např. vliv usazení Indů v Jižní Africe, usazení Alžířanů ve Francii, usídlení Vietnamců ve Spojených státech)

Grades 9 - 12

- vytvářet a obhájit hypotézy o tom, jak se prostorové uspořádání obyvatelstva může měnit v důsledku změn prostředí (např. globální oteplování, desertifikace, změny úrovně mořské hladiny, tektonické aktivity)
- vytvářet a obhájit hypotézy o tom, jak se prostorové uspořádání obyvatelstva může měnit v důsledku sociokulturních změn (např. technologický pokrok, politické konflikty, růst etnických enkláv)
- vytvářet a obhájit hypotézy o tom, jak se prostorové uspořádání obyvatelstva může mít za následek změny společenských a ekonomických podmínek (např. dostupnost vody a prostoru k bydlení, dopravní prostředky, příležitosti ve vzdělání a pracovní příležitosti)
- hodnotit minulé i současné politické postupy, které měnily/mění charakteristiky obyvatelstva daného území (např. pokračující strategie k omezení populačního růstu, politika v bývalém Sovětském svazu, která podněcovala etnické Rusy k tomu, aby měli početné rodiny)
 - vysvětlit, jak je vládní populační politika spojená s ekonomickými a kulturními důvody (např. náboženské vyznání lidí, tradice spojené s jídlem/obživou lidí, potřeba státu zaměstnávat více či méně dělníků)
- popsat důvody, proč se do opozice proti vládní populační politice mohou postavit lidé (např. politické rozhodnutí může být v rozporu s kulturními hodnotami lidí a s jejich postoji k početnosti rodiny, kulturními tradicemi a náboženským přesvědčením)
- vysvětlit ekonomické, politické a společenské faktory, které přispívají k migraci lidí, na příkladu toho, že je schopen:
- vysvětlit, proč státy vytváří emigrační a imigrační programy (např. aby regulovaly velikost a hustotu zalidnění nebo aby podnítily přistěhovalectví z důvodu potřeby kvalifikovaných nebo nekvalifikovaných pracovních sil)
- popsat, jak masové migrace ovlivňují ekosystémy (dopad přistěhovalectví z Evropy do oblasti Velkých planin v Severní Americe v 19. století)

Standard 10: Charakteristika, rozložení a složitost kultur na Zemi

Kultura je definována jako souhrn mnoha znaků - sociální struktura, jazyk, náboženství, instituce, technologie, umění, stravovací návyky, tradice, využívání půdy, ekonomická situace, organizace a rozložení osídlení, role žen ve společnosti, vzdělávací systém, zvyky a jejich dodržování. Kultura není statický pojem - změna v prostoru a čase. Prostorové rozložení kultur nelze je vymezit, překrývání kultur, existují různá měřítká pro pojetí kultury. Geograficky informovaný člověk dobře rozumí vztahu mezi krajinou a kulturou (vzájemné ovlivnění, změny v krajině provedené současnou kulturou ovlivní následné kultury). Dále se zabývá tím, jak kultura ovlivňuje osobní život (jazykové rozdíly, komunikační bariéra...)

Příklady toho, co se žáci v jednotlivých stupních naučí:

Grades K – 4

- na základě jakých znaků je kultura definována a stručně charakterizuj studentskou kulturu
- srovnaj odlišné životní styly lidí žijících na společném území (Indiáni)
- pomocí tématických map popiš světové kulturní regiony
- srovnaj kultury žijící ve stejném živ. prostředí v různých částech světa
- použij hist. data, ilustrace... k popisu změn kulturních charakteristik (styly v oblékání, způsoby přepravy...)

Grades 5-8

- vysvětlí důvody přítomnosti různých etnických skupin v různých zemích
- najde důkazy o existenci odlišných kultur ve svém okolí (příjmení, restaurace)
- krajinné rysy a kulturní aspekty Chinatowns v západním světě
- jak vypadají evropské enklávy v Číně
- jak ovlivnili italští, irští...migranti USA
- příklady asimilace v posledních 4 stoletích
- vytvoř mapy šíření jazyků v minulých stoletích

Grades 9-12

- uveď kulturní znaky, které vyvolaly politické konflikty (subsaharská Afrika)
- uveď kulturní charakteristiky, které spojují různé regiony (Kurdové)
- popiš změny, které přináší migrace za prací do velkých měst, hl. u státní hranice
- uveď lidské vlastnosti, které odlišují daný region od zbytku světa (vliv kapitalismu na Evropu)
- adaptace nevládních organizací na odlišné kulturní zvyky (Červený kříž a půlměsíc)
- do mapy zaznamenej změny v šíření mezinárodních organizací
- jak budou kulturní a politické aliance ovlivňovat kulturní život v různých oblastech
- popiš, jak přispívají komunikace a způsoby přepravy ke stmelování kultur

Standard 11: Celosvětová ekonomická provázanost

V současnosti existuje celosvětový ekonomický, dopravní a komunikační systém. O těchto systémech, jejich základních lokalizačních faktorech (včetně jejich proměny v čase) by měli žáci získat základní informace i v rámci hodin zeměpisu. V US geografických standardech se vychází z dnes již klasického členění světa na oblast jádra, semiperiferie a periferie, důležité pro žáky je pak pochopit fungování rozdílných ekonomických aktivit v jednotlivých oblastech, jejich vývojové trendy a hlavně vzájemnou závislost a provázanost vytvářející celosvětovou síť nejen ekonomických, ale i sociálních vztahů pomocí systému příčina - následek.

Příklady toho, co se žáci v jednotlivých stupních naučí:

Grades K – 4

- Jak lidé v jednotlivých částech světa získávají své příjmy a živobytí - různé způsoby uspokojování základních potřeb (vlastní výroba/nákup) - užití map zachycujících propojení regionů, typy produkce v regionech

- Lokalizace a klasifikace ekonomických aktivit (land use vlastního regionu, rozdílné ekonomické aktivity v urbánních oblastech a jejich vysvětlení, lokalizace ekonomických aktivit využívajících přírodní zdroje na regionální, státní a národní úrovni)
- Lokalizační faktory (propojené, vzájemně závislé výroby, proč jsou určité výroby umístěny právě v daných místech, z jakých materiálů a kde se vyrábí běžné spotřební zboží - jak spolu souvisí místo, odkud pocházejí suroviny a kde probíhá výroba či prodej, jaké zemědělské produkty se vyrábí v daném regionu)
- Typy dopravy a komunikace (srovnání významu automobilové dopravy v USA a jiných zemích, +/- různých druhů dopravy pro různé účely, vývoj dopravy a komunikací a vliv jejich rozvoje na ekonomické aktivity)

Grades 5 - 8

- Definování a zmapování 3 primárních a 3 sekundárních ekonomických aktivit (v celosvětovém měřítku) a terciéru, spolu s vysvětlením jeho současné zásadní role
- Dovoz a vývoz zboží (pohyb určitého produktu, se kterými zeměmi obchodují USA a proč, čím je světový obchod narušován)
- Analýza prostorového rozložení ekonomických aktivit (lokalizace ve vlastním regionu a její důsledky, důsledky úbytku malých obchodů, ekonomické a sociální dopady přemístění výroby)
- Příčiny vzniku světového obchodu (komparativní výhody jednotlivých zemí, světový pohyb zboží, důvody a důsledky exportu surovin, na kterém se zakládají ekonomiky některých zemí)
- Historické a současné obchodní sítě (obchod do trojúhelníku, imperialismus, migrace pracovníků)
- Lokalizace USA průmyslu (historický vývoj a setrvačnost hlavního průmyslového pásu, hlavní lokalizační faktory a jejich proměna)
- Vývoj systémů dopravy a komunikace a jejich vliv na vývoj ekonomických aktivit (srovnání minulosti a současnosti, kvality, efektivity a rychlosti, vliv inovací)

Grades 9 - 12

- Klasifikace a popis jednotlivých ekonomických systémů (jejich fungování, produktivita, sociální důsledky, +/- a problémy s přechodem mezi jednotlivými typy systémů)
- Prostorové aspekty ekonomických systémů (př. oblast odbytu určitého obchodu v regionu, zda oblast funguje jako funkční region, výhody seskupení výroby)
- Vztah osídlení, ekonomických aktivit a ceny pozemků (zónování a různá cena pozemků v různých zónách - ekonomické faktory lokalizace)
- Vývoj prostorových vzorců (vliv raného námořního obchodu, vznik monokultur, obchodní cesty před a po vytvoření průplavů)
- Otázky mezinárodní ekonomiky z prostorového hlediska (proměna hodnoty pozemků vlivem zahraničních investic, mezinárodní zadluženost - její příčiny a důsledky, +/- vstupu zahraničního kapitálu do výroby, obchodu a vlastnictví pozemků)

Standard 12: Procesy, uspořádání a funkce lidského osídlení

Na začátku standardu je uvedeno to, co by americký učitel měl své žáky, respektive studenty, naučit a co by měli znát, aby dokázali samostatně pracovat a uvažovat na základě podkladů o genezi, funkcích a morfologii lidských sídel. V této části jsou uváděny záležitosti týkající se sídel, které se mění velikostí, stavbou, umístěním, zařízením a funkcí. Lidská sídla jsou též typické svými ekonomickými aktivitami, dopravními systémy, komunikačními médii,

politickými administrativními systémy, kulturou a zábavou. Studenti amerických škol by měli rozumět osídlovacím procesům, funkcím a modelům osídlení po celé Zemi a měli by hlavně pochopit, že Země je jako domov lidí. Veškeré typy osídlení se liší region od regionu, sídlo od sídla. Studenti by se též měli snažit pochopit prostorové vztahy mezi sídly různých velikostí: prostorovost, uspořádání, funkční rozdíly, ekonomické zvláštnosti a čím jsou tyto prostorové vztahy utvářeny. V tomto „úvodu“ je vysvětlen i vznik megalopolí ve světě, jejich lokace a také soustředění obyvatel do měst oproti venkovu. Studenti by měli též pochopit, že města nejsou na celém světě stejná. Zcela výrazně se totiž od sebe liší města severoamerická s jihoamerickými, případně s asijskými a africkými. Popsány jsou zde též rozdíly mezi umístěním obyvatelstva podle majetku na jednotlivých kontinentech. Vedle pochopení toho, proč se Země stala domovem lidí, by studenti měli též získat pracovní znalosti o takových tématech jako příroda a funkce měst, procesy, které vedou ve městech k růstu nebo úpadku a vztahy měst ke svým okolním oblastem a zázemím, struktury využití země, hustota zalidnění, typy bydlení, etnicita, socioekonomický status a věkové rozložení v urbanizovaných oblastech. Studenti by též měli pochopit struktury změn, růstu a úpadku v urbanizovaných oblastech, proces suburbanizace a jak se nové typy městských uzlů rozvíjejí.

Příklady toho, co se žáci v jednotlivých stupních naučí:

Grades K - 4

- Popsat typy sídel uspořádání land usu v USA a světových oblastech
- Lokalizovat shluky sídel a rozhodnout o důvodech jejich rozdělení
- Vysvětlit strukturu osídlení v různých obdobích
- Popsat charakteristiky a umístění velkoměst: Během tohoto úkolu jsou žáci povinni užít již mapy nebo grafické materiály k lokalizaci hlavních měst v Severní Americe a vysvětlují procesy, které způsobily jejich růst. Popisují změny ve městech v USA za určitou dobu užitím map, obrázků, statistik a osobních upomínek (popis pohybu průmyslu z centra na okraj měst, růst města). Dokonce používají i telefonní knihy z velkých a malých měst k odhalení rozdílů mezi sídly různé velikosti (dostupnost zboží a služeb či specializované lékařské péče)

Grades 5-8

- Sepsat, vymezit a zmapovat hlavní typy zemědělských sídel, hlavní typy urbanizovaných sídel (přístavní města, vládní města, plánovaná města). Učitel ve třídě vytvoří i plánovací týmy, které vytvoří model svého města.
- Popsat druhy sídel, které existovaly na jistém místě před vznikem nynějšího sídla (např. odpočívadla na cestách lovců a sběračů, vesnice, izolované farmy). Vysvětluje geografické důvody pro minulou lokaci prvních světových měst a proč se lidé rozhodli odejít z venkova do měst (potřeba tržišť, náboženské potřeby, vojenská ochrana).
- Vysvětlit spojitosti mezi průmyslovým rozvojem a venkovsko-městskou migrací, dále popisuje kulturní aktivity a důvody přitažlivosti městských center pro ekonomickou atraktivitu (obchodní příležitosti, přístup k informacím atd.).
- Student by měl být schopen s použitím koncentrického zónového modelu města vysvětlit projevy sousedství města v modelu (nejvyšší hodnoty v centru a od něj pokles hustoty zalidnění). S použitím sektorového modelu města vysvětlit blízkost města vzhledem k okolním oblastem (výrobní oblasti, profesní a finanční služby v sektoru). Student popisuje i vlivy různých dopravních systémů na prostorovém uspořádání obchodu, průmyslu rezidencí ve městě.

Grades 9-12

- Student analyzuje polohu a stav vybraných měst v různých oblastech světa, vysvětluje odlišnosti funkcí měst od vesnic a odlišnosti funkcí dnešních měst od funkcí měst v minulosti.
- Za použití oblastních fotografií, topografických map a dat z censu student vyvozuje závěry o využití země ve městě, v němž student žije (nebo v jiném městě ve stejném regionu) a spekuluje o prvotních funkcích města v regionu (např. komerční centrum, dopravní uzel, univerzitní společnost)
- Student by v tomto případě měl být schopen rozlišit charakter měst v rozvojových a rozvinutých zemích na základě fyzického vzhledu, poloze, stavu, funkci, vnitřní struktury a dalších geografických faktorů. Srovnat dopravní struktury v městských sídlech rozvojových a rozvinutých států a schopnost zásobování základními službami v těchto typech států.